

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 2, Article Number: 2B0005

SPORT SCIENCES

Received: August 2008
Accepted: March 2009
Series : 2B
ISSN : 1308-7266
© 2009 www.newwsa.com

Erdal Kaynak
Nevin Gündüz
University of Ankara
erdalkaynakbesyo@hotmail.com
ngunduz@sports.ankara.edu.tr
Ankara-Türkiye

**TÜRKİYE'DE BAYAN-ERKEK HENTBOL SÜPER LİGİNDE GÖREV YAPAN
ANTRENÖRLERİN, ANTRENÖR NİTELİKLERİ VE BİLGİ DÜZEYLERİ ÜZERİNE
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de bayan-erkek süper liginde görev yapan antrenörlerin, antrenör nitelikleri ile bilgi düzeyleri üzerine görüşlerini incelemek ve bayan-erkek antrenörlerin antrenörlük uygulamalarındaki farklılıklarını tespit etmektir. Araştırma sonunda elde edilen verilerin aritmetik ortalamaları, bağımsız değişkenler arasında t-testi, $p < 0.05$ düzeyinde incelenmiştir. Ayrıca Varyans analizi (One-Way-ANOVA) yapılarak, gruplar arasında farkın nereden kaynaklandığını tespit etmek için Post Hoc - LSD testi kullanılmıştır. Sonuç olarak, bayan ve erkek antrenörlerin antrenörlük uygulamalarında ve antrenörlerin antrenörlük yılı (tecrübe) arasında önemli farklılıklar çıkmıştır ($p < 0.05$). Bayan antrenörler, genç sporcuların yetişmesine daha fazla önem verdiklerini belirtirken, erkek antrenörler, daha otoriter, antrenmanını çıkarabilen sporcu ile müsabakalara devam eden ve sporda fair-play 'den önce kazanmaya daha fazla önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Hentbol, Antrenör Nitelikleri, Spor
Müsabaka Yönetimi, Öğretim Yaklaşımları

**DETERMINATION OF THE COACHING APPLICATION APPROACHES WHO DUTIES IN
MALE AND FEMALE HANDBALL SUPER LEAGUE IN TURKEY**

ABSTRACT

The purpose of this research is to investigate the coaching applications of coaches in male-female Super League in Turkey and to determine the application differences between male-female coaches with respect to their experience and the institution from where they take their coaching license. During the research, a questionnaire that can statues of 3 parts and 52 questions. The arithmetic mean of research results is investigate by using T- test for $p < 0,05$ between independent variables. In add has by using variance analysis (ANOVA) the difference between groups are determined and Post Hoc- LSD test is used. As a result, male-female coaches have important differences in their coaching approaches and experiment of coaches (coaches of year) ($p < 0,05$). Female coaches to point out of to take important about to be trained about young sportsman. Male coaches, have rather authority, to continue the sportsman whom to pull out the training orderly and before fair play, they also point out of to take an important about win the match.

Keywords: Handball, Trainer Quality, Sport, Match Management,
Teaching Approach

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sporcunun istenen düzeye erişmesinin en temel şartı her düzeyde uygulama yapabilecek, bilgili, yetenekli ve iyi eğitilmiş antrenörlere sahip olmaktır. Değişik spor dallarında yetişecek antrenörlerin spor dalının özelliği dikkate alınarak bir model içerisinde eğitilmesi ve geliştirilmesi bir zorunluluktur [5].

Hentbolun başarı piramidinde pek çok unsur rol oynamaktadır. Hentbolun baş rol oyuncularını sırasıyla; sporcular, antrenörler, kulüpler, yöneticiler, hakemler ve seyircilerdir. Bu sıralamada antrenörün rolü daha fazla ön plana çıkmaktadır. En önemlisi bir hentbolcunun seçilmesi ve yetiştirilmesinde antrenör büyük bir rol oynamaktadır [11].

Bilimsel ve teknolojik yenilikler spora ayrı bir anlam kazandırmıştır. Böylece spor, ülkelerin kültürel ilişkilerini sağlayan, ülkeler arasındaki sorunları gideren ve ulusları birbirine yaklaştıran bir araç olmuştur. Sporun önemini anlayan pek çok ülke spora geniş tabanlı yatırımlar yapmışlar ve bunun da sonuçlarını, uluslar arası başarılarla almışlardır [9].

Bu araştırmada antrenörlük yaklaşımı ile belirtilmek istenen; antrenör nitelikleri müsabaka yönetimi, iletişim, motivasyon becerileri, öğretim yaklaşımları, antrenman bilgisi düzeyi, sporcu beslenme bilgisi ve sporcu ile kurduğu empatidir.

Sporcunun ya da takımın başarılı olmasında antrenörün kişiliği büyük önem taşımaktadır. Antrenör, aynı zamanda spor bilgisi, dürüstlük, inatçı ve ısrarlı olma, sabırlı olma, kendini kontrol edebilme, organizasyon yapma becerisi ve mizah duygusuna sahip olma, dikkatli ve çalışkan olma gibi, eğitici ve yol gösterici özelliklere sahip olmalıdır. Ancak bu özelliklere sahip olduğunda sporcusunun saygısını kazanabilir [4, 7, 8 ve 11].

Ayrıca antrenör; Liderlik yeteneğine de sahip olmalıdır. Kişisel ve grup başarısı, antrenörün olgun tavırlarıyla, deneyimiyle ve sporcuların sağlıklı, güvenilir, inaçlı çalışmalarıyla gelir [11].

Hentbolda çocuk ve genci spora yönlendiren etkenlerin başında beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler gelmektedir. İyi sporcu yetiştirilmesi için üzerinde durulması gereken en önemli nokta antrenörün etkinliği yani antrenörlük uygulamalarıdır [9].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmada, Türkiye'de bayan-erkek hentbol süper liginde görev yapan antrenörlerin, antrenör nitelikleri ve bilgi düzeyleri üzerine görüşleri incelenmiştir. Bu nedenle, araştırmada Türkiye'de bayan-erkek hentbol süper liglerinde görev yapan antrenörlerin, antrenörlük uygulamalarındaki yaklaşımları değerlendirilmiştir. Antrenörlerin antrenörlük yaklaşımlarını incelemek, belgelerini aldıkları kuruma, antrenörlük tecrübelerine (antrenörlük yaptığı yıl) ve bayan-erkek takımı antrenörlerinin uygulamadaki farklılıklarını tespit edilmesi hususunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Böylece, ideal antrenör tipi belirlenerek, bu özellikteki antrenör sayılarının Türk hentbolü içerisinde artmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

3. MATERYAL VE METOD (MATERIAL AND METHOD)

- **Evren:** Araştırmanın evrenini Türkiye'de Bayan-Erkek Hentbol Süper Liglerinde antrenörlük yapan tüm antrenör ve antrenör yardımcıları oluşturmaktadır.
- **Örneklem:** Araştırmada Türkiye'de Süper Ligde görev yapan tüm antrenörlere (46) anket gönderilmiş bunun sonucunda 40 antrenör ve yardımcısından anket geri dönmüştür. Bu sayı evrenin %87'sini oluşturmaktadır. Bu nedenle, yapılan araştırmanın örneklemi,

Türkiye'deki bayan-erkek hentbol süper liglerinde antrenörlük yapan 40 antrenör oluşturmaktadır. Bu antrenörlerin 20'si baş antrenör, diğer 20'si ise yardımcı antrenördür.

- **Araştırmaya Katılan Gurubun Özellikleri:** Bu araştırma 2003-2004 sezonunda Türkiye Bayan-Erkek Hentbol Süper liglerinde faal görev yapan 7 bayan, 33 erkek toplam 40 antrenör üzerinde uygulanmıştır.
- **Erkek Takımları:** Aski, Çankaya Belediyesi, Polis Akd. Ve Kol., Beşiktaş, Trabzon Belediyesi, Milli Piyango, Bafra Belediyesi, İzmir Büyükşehir Bel., Halk Bankası, İzmit Büyükşehir Bel., Bursa Nilüfer Bel., Mersin Mezitli Spor.
- **Bayan Takımları:** Anadolu Üniversitesi, Üsküdar Belediyesi, Kastamonu Gençlik, İzmir Büyükşehir Bel., Osmangazi Üniversitesi, Zonguldak Telekom, Ankara Telekom, Sivas Eğitim Spor, Trabzon İskenderpaşa, Tekel Spor Kulübü, Havelsan Spor Kulübü.
- **Veri Toplama Aracı:** Araştırma verilerini toplamak amacı ile Raine Martens'in kitabından [2] sorular hazırlanmış ve uzman görüşlerine başvurularak 52 soruluk, 5 ölçekli likert tipi anket kullanılmıştır. Anketin geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmış ve alfa güvenilirlik katsayısı α : %85,67 olarak tespit edilmiştir. Bu anket 3 bölümden oluşmaktadır. 1.bölüm kişisel bilgiler, 2. bölüm antrenör nitelikleri ve 3. bölüm ise antrenör bilgi düzeyleri üzerine görüşlerini kapsamaktadır.
- **Verilerin Analizi:** Araştırmada elde edilen veriler SPSS 10.0 for Windows paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde süper lig antrenörlerinin her bölümde tespit edilen niteliklere katılım oranlarının frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları bulunmuştur. Ayrıca, antrenörlerin belgelerini aldıkları kuruma, antrenörlük yılı, yaş ve cinsiyete göre, antrenörlük uygulamalarındaki farklılıkları tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) ve t testi $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde incelenmiştir. Varyans analizi sonucunda gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek Post-Hoc testlerinden LSD uygulanmış.

4. BULGULAR (FINDING)

Araştırma kapsamında elde edilen antrenörlerin kişisel özellikleri Tablo 1'de, antrenörlerin "antrenör nitelikleri" ile ilgili görüşleri Tablo 2'de, antrenörlerin "antrenörlük bilgileri" ile ilgili görüşleri Tablo 3'de, cinsiyete göre "iyi antrenör genç sporcuların gelişimine bireysel olarak yardım etmelidir" t testi sonucu Tablo 4'de, cinsiyete göre "iyi antrenör her iki özelliği de dengelemelidir (demokratik ve otoriter)" t testi sonucu Tablo 5'de, cinsiyete göre "antrenörün teknik taktik bilgisi yeterli olmalıdır" t-testi sonucu Tablo 6'da ve cinsiyete göre "müsabaka sezonu ilerledikçe antrenmanlardaki yüklenmeler arttırılmalıdır" t testi sonucu Tablo 7'de ve antrenörlerin antrenörlük yaptıkları yıl ile antrenörlük bilgileri ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 1. Antrenörlerin kişisel özellikleri
(Table 1. Coach of the personal properties)

		N	%			N	%
Antrenör Yaşları	20-30	2	5,0	Antrenör Belgesini Aldığı Kurum	BESYO	11	27,5
	31-40	14	35,0		Spor Akademisi	15	37,5
	41-50	19	47,5		Ant.Kursu	14	35,0
	51-üstü	5	12,5		Toplam	40	100,0
	Toplam	40	100,0				
Cinsiyet	Bayan	7	17,5	Çalıştırdığı Takım	Erkek1.lig	20	50,0
	Erkek	33	82,5		Bayan1.lig	20	50,0
	Toplam	40	100,0		Toplam	40	100,0
Meslek	Öğretim Üyesi	9	22,5	Antrenörlük Yatığı Yıl	1.Grup (1-5) yıl	15	37,5
	Öğretmen	19	47,5		2.Grup (6-10) yıl	11	27,5
	Diğer	12	30,0		3.Grup (11-15) yıl	7	17,5
	Toplam	40	100,0		4.Grup (16-20) yıl	3	7,5
						5.Grup (21-↑) yıl	4
				Toplam	40	100,0	
Öğrenim Durumu	İlkokul	-	-	Antrenörlük Kademesi	1.kademe	1	2,5
	Orta okul	-	-		2.kademe	3	7,5
	Lise	7	17,5		3.kademe	23	57,5
	Üniversite	22	55,0		4.kademe	2	5,0
	Lisansüstü	11	27,5		5.kademe	11	27,5
	Toplam	40	100,0		Toplam	40	100,0

Araştırmaya katılan antrenörlerin yaşları ağırlıklı olarak 31 ile 50 yaşları arasında, büyük bir kısmı erkek (33 kişi), ve Üniversite mezunudur. Antrenörler, antrenörlük belgelerini ağırlıklı olarak akademi ve spor yüksekokullarından aldıkları ve 3 ve 5 kademe antrenörlük belgelerine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 2. Antrenörlerin "antrenör nitelikleri" ile ilgili görüşleri
(Table 2. Coach of the "trainer qualifications" opinions about the views)

NO	ANKET SORULARI	N	X	YÜZDE DAĞILIMLARI (%)				
				1	2	3	4	5
1	İyi antrenör demokratik olmalıdır.	40	4,12	-	-	35,0	17,5	47,5
2	İyi antrenör otoriter olmalıdır.	40	3,55	5,0	5,0	47,5	15,0	27,5
3	İyi antrenör her iki özelliği de dengelemelidir. (demokratik ve otoriter)	40	4,55	2,5	-	7,5	20,0	70,0
4	Antrenörün teknik-taktik bilgisi yeterli olmalıdır.	40	4,90	-	-	-	10	90
5	Spor bilimleri hakkında bilgi birikimine sahip olmalıdır (Spor psikolojisi, anatomi, fizyoloji...ve benzeri).	40	4,75	-	-	5,0	15,0	80,0
6	Empati yeteneği yeterli olmalıdır. (karşındakini anlayabilme)	40	4,65	-	-	-	35,0	65,0
7	Antrenörlük motivasyonu yüksek olmalıdır.	40	4,67	-	-	-	32,5	67,5
8	Spor dalının kuralları hakkında bilgisi yeterli olmalıdır.	40	4,92	-	-	-	7,5	92,5
9	Antrenör, karizmatik olmalıdır.(görünüş, giyim, konuşma, bakımlı olması...ve benzeri)	40	4,37	-	-	10,0	42,5	47,5
10	Sporcularının gözünde itibarı olmalıdır.	40	4,67	-	-	-	32,5	67,5
11	Mesajları her zaman olumlu olmalıdır.	40	3,57	2,5	15,0	35,0	17,5	30,0
12	İletişimde bilgi verici olmalıdır.	40	4,42	-	-	5,0	47,5	47,5
13	İletişimde yargılayıcı olmalıdır.	40	2,57	10,0	37,5	42,5	5,0	5,0
14	Antrenör iyi bir dinleyici olmalıdır.	40	4,25	-	2,5	12,5	42,5	42,5
15	Sözsüz iletişim yeteneği iyi olmalıdır.	40	4,37	-	-	7,5	47,5	45,0
16	Açık ve anlaşılır bir biçimde bilgi vermelidir.	40	4,82	-	-	17,5	50,0	32,5
17	Espri anlayışı olmalıdır.	40	4,15	-	-	-	17,5	82,5

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Çok Katılıyorum

Araştırmaya katılan antrenörlerin "Antrenör Nitelikleri" üzerine görüşleri sırasıyla "spor dalının kuralları hakkında bilgisi yeterli olmalıdır" ($\bar{x} = 4,92$), "antrenörün teknik-taktik bilgisi yeterli olmalıdır" ($\bar{x} = 4,90$), ve "açık ve anlaşılır bir biçimde bilgi vermelidir" sorusuna katıldıkları ($\bar{x} = 4,82$) olarak belirtilmiştir.

Tablo 3. Antrenörlerin "antrenörlük bilgileri" ile ilgili görüşleri
(Table 3. Coach of the "coaching information" about the views)

NO	ANKET SORULARI	N	X	YÜZDE DAĞILIMLARI (%)				
				1	2	3	4	5
1	İyi antrenör genç sporcuların gelişimine bireysel olarak yardım etmelidir.	40	4,82	-	-	-	17,5	82,5
2	İyi antrenör sporculara hayatlarının sonraki aşamalarında kullanabilecekleri becerileri öğretebilendir.	40	4,47	-	-	10,0	32,5	57,5
3	Bir antrenör sporcusuna gerçekçi hedefler saptamalıdır.	40	4,65	-	-	2,5	30,0	67,5
4	Antrenör sporcularını optimal miktarda uyarmalıdır.	40	4,22	2,5	-	5,0	57,5	35,0
5	Sporcular başarısız olmamak için antrenörün hedeflerine uymalıdır.	40	3,82	-	7,5	27,5	40,0	25,0
6	Başarı başkalarının hedefini değil kendi hedefini elde etmektir.	40	4,27	-	5,0	15,0	27,5	52,5
7	Her sporcunun uyarılma düzeyi aynıdır.	40	1,70	52,5	35,0	5,0	5,0	2,5
8	Hareketin nasıl yapıldığını açıklamalıdır.	40	4,57	-	-	2,5	37,5	60,0
9	Hareketin nasıl yapıldığını göstermelidir.	40	4,45	-	-	7,5	40,0	35,0
10	Genel hatalarla karşılaştığında doğruları anında gösterip açıklamalıdır.	40	4,52	-	-	2,5	42,5	55,0
11	Sporcuları antrenmanda gözlemlemeli ve değerlendirmelidir.	40	4,67	-	-	-	32,5	67,5
12	Hatalar ve düzeltmeler için olumlu-olumsuz geri bildirim vermelidir.	40	4,32	-	2,5	7,5	45,0	45,0
13	Öğrenmenin alıştırmada evresinde tekrar sayısından çok doğruluğa önem verilmelidir.	40	4,02	7,5	17,5	40,0	35,0	7,5
14	Antrenör sporcunun hangi öğrenme evresine erişmiş olduğuna dikkat etmelidir.	40	4,45	-	-	2,5	50,0	47,5
15	Şiddetli yüklenmeler içeren alıştırmalar sonrası sporcuların dinlenmesi aktif olmalıdır.	40	4,15	2,5	-	12,5	50,0	35,0
16	Her antrenmana, antrenmanın içeriğine özgü olarak hazırlanmış bir ısınma ile başlanmalıdır.	40	4,27	2,5	-	10,0	42,5	45,0

17	Egzersiz yoğunluğu arttıkça, enerji yolu ve kullanılan enerji değişmektedir.	40	4,50	-	-	5,0	40,0	55,0
18	Aerobik temeli oluşturmak için uzun süreli sporsal aktiviteler kullanılmalıdır.	40	4,15	-	-	12,5	60,0	27,5
19	Her yorucu antrenman veya müsabaka soğuma egzersizleri ile bitirilmelidir. (streching ve esnetme)	40	4,75	-	-	2,5	20,0	77,5
20	Sporcuların antrenman yaşına, deneyimine ve gelişimine uygun yıllık antrenman hedefleri belirlenmelidir.	40	4,60	-	-	5,0	30,0	65,0
21	Müsabaka sezonu ilerledikçe antrenmanlardaki yüklenmeler arttırılmalıdır.	40	2,35	12,5	52,5	25,0	7,5	2,5
22	Sporcuların performansını değerlendirmek için <u>genel testlere</u> yıl içerisinde belli periyotlarda yer vermelidir.	40	4,12	-	-	22,5	42,5	35,0
23	Sporcuların performansını değerlendirmek için branşa <u>özel testlere</u> yıl içerisinde belli periyotlarda yer vermelidir.	40	4,27	-	2,5	7,5	50,0	40,0
24	Sporcular müsabakadan en az 2,5 saat önce maç yemeği yemelidirler.	40	4,30	-	2,5	17,5	27,5	52,5
25	Sporcular maçtan sonra hızlı bir şekilde su, elektrolit içeren içecekler ve karbonhidrat almalıdır.	40	4,05	-	5,0	20,0	40,0	35,0
26	Sporculara sıcak hava koşullarında antrenman yaptırırken sıvı ihtiyaçlarının giderilmesi sağlanmalıdır.	40	4,52	-	-	2,5	42,5	55,0
27	Antrenör, beslenme bilgi ve alışkanlıkları hakkında sporcularını bilgilendirmelidir.	40	4,60	-	-	2,5	35,0	62,5
28	Antrenör, sporcularını sahip olmaları gereken vücut kompozisyonu ve kilo kontrolü hakkında bilgilendirmelidir.	40	4,50	-	-	7,5	35,0	57,5
29	Antrenör, maçlarda ve antrenmanlarda yaşanan olayları sporcu açısından görmelidir.	40	4,17	2,5	-	12,5	47,5	37,5
30	Antrenör, hedeflerinin öncelik sırasını sporcularının çıkarlarını ön plana alarak belirlemelidir.	40	3,50	2,5	10,0	42,5	25,0	20,0

31	Antrenör, sporcusunun, spordan beklentilerinin ne anlam ifade ettiğine önem vermelidir.	40	4,27	-	-	5,0	62,5	32,5
32	Antrenör, sporcuların ihtiyaçlarına objektif yaklaşmalıdır.	40	4,30	-	-	10,0	50,0	40,0
33	Antrenör, hislerini ve düşüncelerini sporcuya yansıtmalıdır.	40	3,57	2,5	7,5	35,0	40,0	15,0
34	Antrenör sporcunun problemlerini anlayışla karşılamalıdır.	40	4,15	-	2,5	17,5	42,5	37,5
35	Antrenör, sporcularına Fair-Play anlayışını benimsetmelidir.	40	4,75	-	-	2,5	20,0	77,5

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Çok Katılıyorum

Araştırmaya katılan antrenörlerin bilgi düzeyi üzerine görüşleri sırayla "antrenör sporcularına fair-play anlayışını benimsetmelidir" ($\pm =4,75$), "her yorucu antrenman veya müsabaka soğuma egzersizleri ile bitirilmelidir" ($\pm =4,75$) ve "sporcuları antrenmanda gözlemlemeli ve değerlendirmelidir" sorusuna katıldıkları ($\pm =4,67$) olarak belirtilirken, "her sporcunun uyarılma düzeyi aynıdır" görüşüne de katılmadıkları ($\pm =1,70$) olarak belirtilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre "iyi antrenör genç sporcuların gelişimine bireysel olarak yardım etmelidir" t-testi sonucu
(Table 4. According to gender "as a good coach to help the individual to the development of young athletes should" t-test results)

GRUP	N	X	SS	t	sd	P
Erkek	33	4,49	0,41	-2,93	32,00	0,006
Bayan	7	5,00	0,00			

* $P < 0,05$

Bayan ve erkek hentbol antrenörlerinin cinsiyete göre " İyi antrenör genç sporcuların gelişimine bireysel olarak yardım etmelidir" görüşünü karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (T 05 ,32: -2,93). Bu soruya göre anket cevapları tek tek incelendiğinde bayan antrenörlerin cevapları daha olumlu çıkmıştır.

Tablo 5. Cinsiyete göre "iyi antrenör her iki özelliği de dengelemelidir (demokratik ve otoriter)" t-testi sonucu
(Table 5. According to gender "good coach should be balanced with both features (democratic and authoritarian)" t-test results)

GRUP	N	X	SS	t	sd	P
Erkek	33	4,45	0,90	-3,46	32,00	0,002
Bayan	7	5,00	0,00			

* $P < 0,05$

Bayan ve erkek hentbol antrenörlerinin cinsiyete göre "İyi antrenör her iki özelliği de dengelemelidir (demokratik ve otoriter)" görüşünü karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (T 05 ,32: -3,46). Bu soruya göre anket cevapları tek tek incelendiğinde bayan antrenörlerin cevapları daha olumlu çıkmıştır.

Tablo 6. Cinsiyete göre "antrenörün teknik taktik bilgisi yeterli olmalıdır" t-testi sonucu
(Table 6. According to gender "coach's technical knowledge of tactics should be enough" t-test results)

GRUP	N	X	SS	t	sd	P
Erkek	33	4,72	0,52	-3,03	32,00	0,005
Bayan	7	5,00	0,00			

P<0,05

Bayan ve erkek hentbol antrenörlerinin cinsiyete göre "Antrenörün teknik-taktik bilgisi yeterli olmalıdır" görüşünü karşılaştırmak amacıyla yapılan t-testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (T 05 , 32:-3,03). Bu soruya göre anket cevapları tek tek incelendiğinde erkek antrenörlerin cevapları daha olumlu çıkmıştır.

Tablo 7. cinsiyete göre "müsabaka sezonu ilerledikçe antrenmanlardaki yüklenmeler arttırılmalıdır" t-testi sonucu
(Table 7. According to gender "as the competition season in training load should be increased" t-test results)

GRUP	N	X	SS	t	sd	P
Erkek	33	4,51	0,61	-4,50	32,00	0,000
Bayan	7	5,00	0,00			

* P<0,05

Bayan ve erkek hentbol antrenörlerinin cinsiyete göre "Müsabaka sezonu ilerledikçe antrenmanlardaki yüklenmeler arttırılmalıdır" görüşünü karşılaştırmak amacıyla yapılan t -testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (T 05 , 32:-4,50). Bu soruya göre anket cevapları tek tek incelendiğinde erkek antrenörlerin cevapları daha olumlu çıkmıştır.

Tablo 8. Antrenörlerin antrenörlük yaptıkları yıl ve antrenörlük bilgileri ile ilgili görüşlerin karşılaştırılması
(Table 8. Their year of coaching and coaching for the coach with information about the comparison of views)

Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Antrenör sporcunun problemlerini anlayışla karşılamalıdır.	Gruplar Arası				
		3,14	4	0,78	0,92
	Grup İçi	29,83	35	0,85	
	Toplam	32,97	39		

Antrenörlerin antrenörlük yaptıkları yıl ve Empatiyi karşılaştırmak amacı ile yapılan varyans analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Farkın nereden kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Post Hoc testi LSD yöntemi kullanılarak (2 ve 3), (2 ve 5) gurupları arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ (DISCUSSION AND CONCLUSION)

Ülkemizde sporun gelişimi ve istenilen düzeye ulaşabilmesinin en önemli ön şartlarından birisinin spor eğitimi olduğu tartışılmazdır. Ancak uygulanacak olan eğitim programı kendi şartlarımıza ve öngörülen Türk spor eğitiminin ilkelerine uygun bir modelin parçaları olmalıdır [5].

Ülkemizde, antrenör eğitiminde iyi yetişmiş antrenör sayısının çoğaltılması ve bu antrenörlerin özendirilmesi, eğitimin ve eğitilen antrenörlerimizin sayısal kalitesinin yükseltilmesi, spordaki başarının güvencesi olacaktır.

Spor bilimciler ve bu konuda yapılan araştırmalar, spor eğiticisi olan antrenörün başarılı olabilmesinin ancak köklü bir eğitimden geçmeleri ile mümkün olacağını belirtmektedirler [1, 12 ve 13]. Harre'de antrenmanı sporda gelişim sağlamak için bilimsel, özellikle pedagojik ilkelerle yönlendirilen bir süreç olduğunu belirtmiştir [6].

Bu bağlamda sporda istenilen hedeflere ulaşmak, öncelikle eğitim ve öğretime önem vermek ve sporda eğitimci kadroları bilimsel ölçülere uygun eğitim programlarından geçirmekle mümkün olabilir. Sporda ileri gitmiş olan ülkeler de spor bilimlerine dayalı antrenör ve sporcu eğitimine verdikleri önemle sporda başarılı olmuşlar ve sporun her dalında çok sayıda nitelikli beden eğitimi öğretmeni ve antrenör yetiştirmişlerdir [9].

Ayrıca üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin/Yüksekokullarının antrenör yetiştirmede büyük katkıları vardır. Bu katkı antrenör yetiştirmede hedeflere üst düzeyde ulaşabilme ve mesleki gelişimin sağlanması açısından oldukça önemlidir [4].

Bu araştırma sonucunda, araştırmaya katılan 40 antrenörün uygulamalarında önemli farklılıklar çıkmıştır.

Antrenörlerin %5'i (20-30) yaş, %35'i (31-40) yaş, %47,5'i (41-50) yaş, %12,5'i 51 yaş ve üzerindedir. Bu sonuçlara göre Türkiye'de süper lig hentbol takımlarında 31-40 yaş arası antrenör sayısının diğer yaş guruplarına oranla daha fazla olduğu görülmektedir.

Antrenörlerin %82,5'i erkek, %17,5'i bayandır. Bu sonuçlardan hentbolde bayan antrenör sayısının oldukça az olduğu (7 antrenör) söylenebilir. Bu özellikle Türk bayan hentbol takımlarının gelişim kaydedememesi açısından önemli bir sorundur. Bayan antrenör sayısının artması hem bayan sporcuların bu branşa daha fazla ilgi duyması hem de branşın toplumda daha fazla sevilmesi açısından önemlidir.

Antrenörlerin %22,5'i farklı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/Bölümünde öğretim üyesi veya öğretim elamanı, %47,5'i beden eğitimi öğretmeni ve %30'u diğer mesleklerle uğraşmakta ya da antrenörlüğü kendine meslek edinmiş durumdadır. Bu sonuçlar bize, Türkiye'deki faal hentbol antrenörlerinin daha çok meslekten yetişmiş antrenörler olduğunu göstermektedir.

Antrenörlerin %82,5'i üniversite mezunu, %17,5'i lise mezunudur. Türkiye'deki hentbol antrenörlerinin eğitim düzeyini daha çok üniversite lisans düzeyinde ve lisans üstü olması bu branş açısından oldukça gurur verici ve önemlidir.

Antrenörlerin %65'i antrenörlük belgelerini Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarından ve Spor Akademilerinden, %35'i G.S.G.M.' nin açtığı antrenörlük kurslarından almışlardır. Bu sonuçlar Türkiye'de hentbol antrenörlerinin Büyük kısmının antrenörlük belgelerini 15-30 günlük antrenörlük kurslarından değil 4 yıllık üniversitelerin antrenörlük eğitimi veren bölümlerinden aldıklarını göstermektedir ve oldukça önemlidir.

Antrenörlerin %37,5'i (1-5) yıldır, %27,5'i (6-10) yıldır, %17,5'i (11-15) yıldır, %7,5'i (16-20) yıldır, %10'u 21 yıl ve üzerinde antrenörlük yapmaktadır. (1-5) yıldır antrenörlük yapanlar %37,5 olduğuna göre daha fazla yıl antrenörlük yapanlar %62,5'dir. Buradan tecrübeli antrenörlerin sayısının daha fazla olduğu söylenebilir. Antrenörlük yılı daha az olan antrenörlerin sayılarının az olması ise süper ligdeki takımların sayısının az olmasına ve her geçen gün sayının azalmasına bağlı olabilir.

Antrenör olma nedenleri bölümünde, "Para Kazanmaktır" sorusuna antrenörlerin %45 kısmen katıldıkları, %32,5 katıldıklarını belirtirken, %20,47 si katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buradan

antrenörlerin, antrenörlüğü bir meslek olarak gördükleri söylenebilir.

"Bir Eğitimci Pozisyonu Elde Ederek Kendimi Güvence Altına Almaktır" sorusuna antrenörlerin %55,5 katılmadıklarını, %20 si kısmen katıldıklarını, %24,5 katıldıklarını belirtmişlerdir. Hentbol antrenörlerin birçoğu bu çalışma sonuçlarından da görüldüğü gibi, antrenörlüğü, eğitimci görevlerinin yanında (öğretmenlik, öğretim elemanı vb), ikinci bir meslek olarak uygulamaktadır. Buradan antrenörlerin, antrenörlük mesleğini tamamen güvence altında hissederek tercih etmedikleri söylenebilir.

"Seyahat Etmektir" sorusuna antrenörlerin %70,0 katılmadıklarını belirtirken, %30'u katıldıklarını, belirtmişlerdir. Buradan antrenörlerin seyahat etmeyi antrenör olma nedeni olarak düşünmedikleri söylenebilir. Ayrıca sporun kendi içinde turnuva veya müsabaka amaçlı, yurt içi ve yurt dışı seyahatleri oldukça fazladır ve bu durum zaman zamanda sporcu ve antrenör için değişikliğin yanı sıra yorucu olabilir.

"Eğlenmektir" sorusuna antrenörlerin %42,5 katılmadığını belirtirken %35 kısmen katıldıklarını, %22,5 katıldıklarını belirtmişlerdir. Buradan antrenörlerin antrenör olma nedenlerinin birebir eğlenmek olmadığı, ancak bir bölümüyle de eğlenmek amaçlı tercih edilebileceği söylenebilir.

"Güç sahibi olmaktır" sorusuna %62,5 katılmadığını belirtirken, %30 kısmen katıldıklarını, %7,5 ise katıldıklarını belirtmişlerdir. Antrenörlük mesleğinde, her antrenörün sporcu üzerinde kurmuş olduğu antrenman ve müsabaka disiplini, yönetimi ve iletişimi söz konusudur [2, 11 ve 12]. Buradan antrenörlerin, sporcusuna hentbolü sevdirmek, sporcuyu benimsemek ve sahip çıkma düşüncesi ile tercih ettikleri, antrenörlüğü tamamen güç sahibi olmak için tercih etmedikleri söylenebilir.

"Müsabaka sezonu ilerledikçe Antrenmanlardaki Yüklenmeler Arttırılmalıdır" sorusuna antrenörler %65 katılmadıklarını, %25 kısmen katıldıklarını %10 katıldıklarını belirtmişlerdir. Müsabaka sezonu, bir takımın başarısı için hem müsabakaya özel çalışmaların yoğunlaştığı taktik ağırlıklı, hem de zaman zaman teknikle birlikte farklı yüklenmelerin yapıldığı bir dönemdir. Müsabaka fikstürüne göre, takımın eksik ve ihtiyaçlarına, cinsiyete ve yaş gruplarına göre mutlaka antrenör tarafından değerlendirilmesi gereken bir dönemdir [2, 3, 9 ve 12]. Buradan antrenörlerin antrenman bilgisi konusunda yeterli oldukları söylenebilir.

Cinsiyetlere göre, antrenörlerin antrenörlük yaklaşımlarına bakıldığında (1, 5, 13, 20, 45 ve 60.) sorularda istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Bu sonuçlardan, 1. soruya göre, bayan antrenörlerin genç sporcuların yetişmesine daha fazla önem verdikleri söylenebilir. 5. soruya göre erkek antrenörlerin daha otoriter olduğu sonucu çıkarılabilir. 13. soruya göre bayan antrenörlerin daha idealist oldukları ve tek amaçlarının hentbol sporunun gelişimine katkıda bulunmak olduğu söylenebilir. 20. soruya göre erkek antrenörlerin sporcuların gözünde itibar sahibi olmaya daha fazla dikkat ettikleri söylenebilir. 45. soruda erkek antrenörlerden birebir edindiğim bilgiye göre, antrenörün antrenmanı çıkarabilen sporcuya yola devam ettiği ve bunu antrenmanın bir ölçütü olarak değerlendirdiği söylenebilir. Son olarak 60. soruya göre erkek antrenörlerin fair-play den önce kazanmaya önem verdikleri söylenebilir.

Antrenörlerin antrenörlük yaptıkları yıl ile antrenör olma nedenlerinin karşılaştırılması sonucunda 7. soruda (6-10) yıldır antrenörlük yapanlar ile (11-15), (16-20) ve 21 yıl ve üstünde antrenörlük yapanlar arasında anlamlı farklılıklar çıkmasını genç

antrenörlerin antrenörlüğü "para kazanmak" amaçlı düşünürken daha fazla yıldır antrenörlük yapan antrenörlerin birincil amacını hentbol sporuna hizmet etmek ve sevdirmek olduğu söylenebilir. Birçok literatürde antrenörlükte başarı ve sporu sevdirmek için, para kazanmanın ikincil amaç olarak düşünülmesi gerektiği vurgulanmaktadır [5 ve 11].

Antrenörlerin antrenörlük yaptıkları yıl ile Empati özelliklerinin karşılaştırılması sonucunda 59. soruda (6-10) yıldır antrenörlük yapanlar ile (11-15) ve 21 yıl ve üstünde antrenörlük yapanlar anlamlı farklılıklar çıkmasını genç antrenörlerin sporcuların sorunlarını anlama (empati) ve yaklaşımları, daha fazla yıl antrenörlük yapanlara göre daha olumlu çıkmıştır. Araştırma sonuçlarında, empati özellikleri olan, yani sporcularını dinleyebilen, onların dediklerini anlamış olduğunu hissettirebilen antrenörlerin daha başarılı olduklarını vurgulanmıştır [3 ve 11]. Tecrübeli antrenörlerden 59. soruda yaklaşımları olumsuz olanların genelde bayan takımı antrenörü olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, bayan ve erkek antrenörlerin antrenörlük uygulamalarında ve antrenörlerin antrenörlük yılı (tecrübe) arasında önemli farklılıklar çıkmıştır ($p<0.05$). Bayan antrenörler, genç sporcuların yetişmesine daha fazla önem verdiklerini belirtirken erkek antrenörler, daha otoriter, antrenmanını çıkarabilen sporcu ile müsabakalara devam eden ve sporda fair-play 'den önce kazanmaya daha fazla önem verdiklerini belirtmişlerdir. Antrenörlük yılı daha az antrenörler, antrenörlüğü para kazanma amaçlı düşünürlerken, daha tecrübeli antrenörler ise amaçlarının hentbol sporuna hizmet etmek ve sevdirmek olduğunu belirtmişlerdir.

6. ÖNERİLER (SUGGESTIONS)

- Bayan antrenörlerin sayısının artması ile ilgili olarak çalışmaların arttırılması gerekir. Bu elit bayan sporcuların ileride eğitimci olarak sporcu yetiştirmesine katkı sağlayacak motivasyon, istek ve ayrıca bayan antrenörlerin, antrenörlük mesleğine sahip çıkmalarını sağlayacak çalışmalarla sağlanabilir.
- Türkiye Hentbol Süper ligindeki takım sayılarının arttırılması ve bunun sonucunda antrenörlerin uygulamalarını, bilgilerini ve tecrübelerini aktarabilecekleri ortamların sayı olarak arttırılması önerilmektedir. Böylece süper lig düzeyinde antrenörlük yapabilecek bayan erkek antrenör sayıları arttırılabilir.
- Türkiye Hentbol Federasyonu antrenörlere ulusal ve uluslar arası seminer-kurslar düzenleyip, bu kurslarda, hedef belirleme, kısa-uzun süreli planlama, hentbolün psikolojik ve özellikle pedagojik boyutunu kazandıracak bilgiler verilmelidir.
- Her antrenör için 1 yıl içinde en az 2 kurs ya da seminere katılma zorunluluğu getirilmelidir. Böylece kurs ve seminerlerde verilecek güncel bilgilerle antrenörlerin uygulamalarında daha verimli olması sağlanabilir.
- Hentbol ile ilgili spor yayınları çoğaltılarak, antrenörlerin bilgilerini tazeleyecek dokümanlara daha hızlı ulaşması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Adams, G., (1984). National Coach, Theory Manuel British Amateur Athletic Board, Publised , London, pp:3-35.
2. Bompa, T.O., (2003). Dönemleme: Antrenman Kuramı ve Yöntemi, Bağırçan Yayınevi, Ankara, 2003, Sayfa:109-156, 157-173.

3. Martens, R., (1997). Successful Coaching, Human Kinetics, USA, Pp:9,16,22-25,33-34,55-56,71-77,113,122-123,133-134.
4. Sevim, Y., Tuncel, F., Erol, E. ve Sunay, H., (2001). Antrenör Eğitimi ve İlkeleri, Gazi Kitabevi, Ankara, Sayfa:16, 17, 22, 34.
5. Sevim, Y., (1998). Türkiye’de Antrenör Eğitim Yapısı ve Temel İlkeleri, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, 1, Sayfa: 1-10.
6. Sevim, Y., (1997). Antrenman Bilgisi, Tübitev Ltd., Ankara, Sayfa:12.
7. Shilling, G., Suaboda, G., and Vanlk, M., (1970), Der Trainer Jugend und Sport, Magglingen, Pp: 394-398.
8. Spiller, H.J., (1975). Die Ergenschaffen Des Spitzentrainers und Seine Ausbildung Leistungssport, Frankfurt, Germany, Pp: 218-221.
9. Sunay, H., (1998). Spor Eğitim Alt Yapısında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörün Önemi, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, 2, Sayfa: 43-50.
10. Türkçe Sözlük ve Yazım Klavuzu, (1990), Milliyet Yayınları. Sayfa:33.
11. Taşkiran, Y., (1997). Hentbol da Performans ve Testler, Bağırhan Yayınevi, Ankara, Sayfa: 305-309.
12. Vanek, M., (1971). The Coachs Roles And Attitudes Proceedings, of International Symposium on the Art and Science of Coaching, F.I. Productions Toronto, Canada, pp:16.
13. Vojcık, M., (1974). Einflusse auf die Beziehunges Zwischen Treiner und Basketballspielarn, Treinern, Bratislava, pp:9-10.